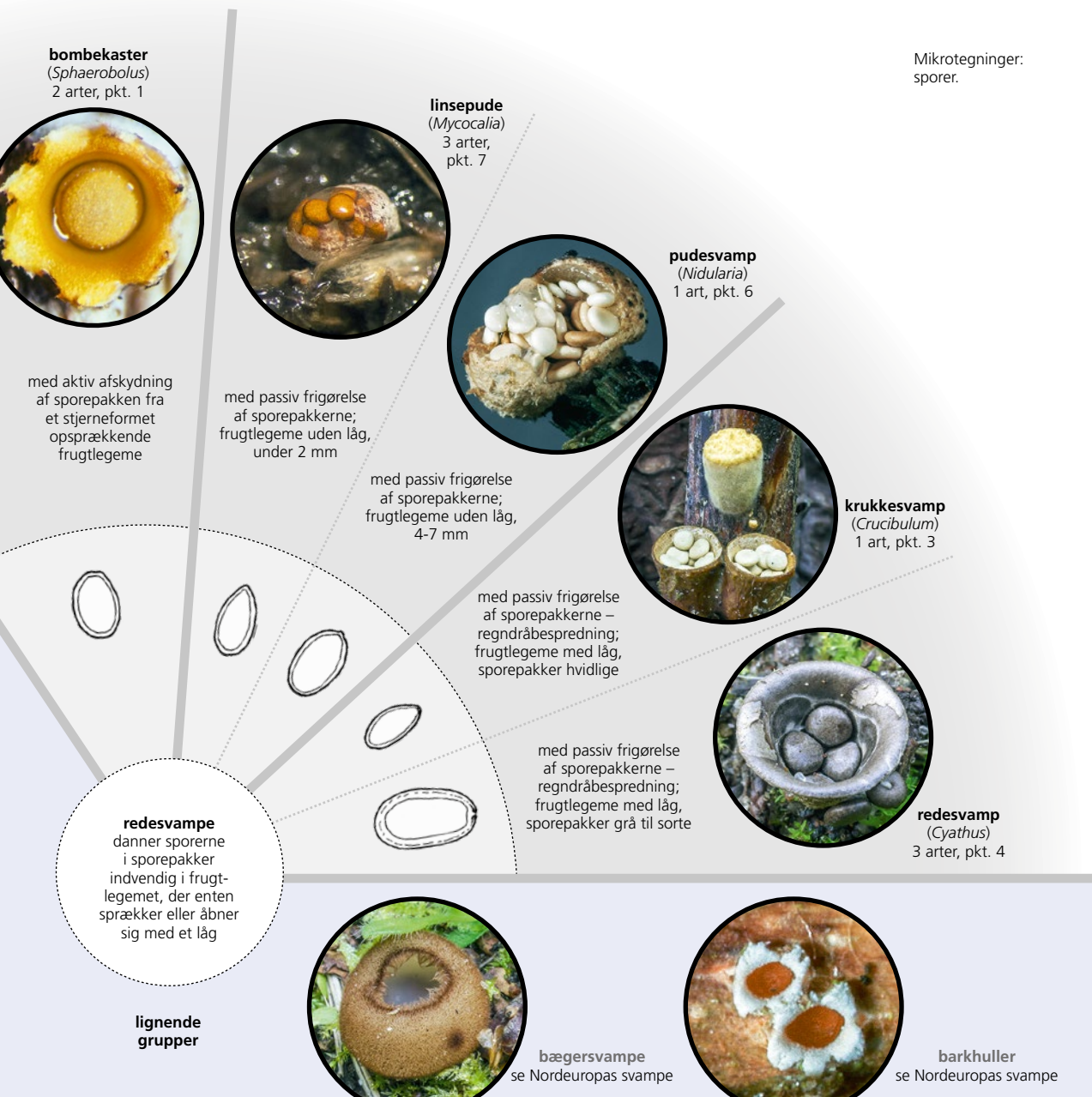

Redesvampe

Redesvampe er basidiesvampe, som danner sporerne i sporepakker (peridoler). Hos bombekaster (*Sphaerobolus*) afskydes sporepakkerne med stor kraft ved modenhed. Andre har udviklet små, opadvendte bægre, hvor sporepakkerne kastes ud og afsted ved hjælp af rekylen fra tunge regndråber. En tredje gruppe spredes ikke aktivt, men en ydre hinde (peridie) nedbrydes, hvorved peridolerne fritlægges. Traditionelt regnes redesvampene til form-

gruppen af bugsvampe. De fleste hører systematisk til i champignonordenen (*Agaricales*). Alle arterne er nedbrydere, og de vokser typisk på enten førne i urtesamfund, på træ eller på ekskrementer. LIGNENDE GRUPPER: – visse bægersvampe kan overfladisk ligne redesvampe, men de danner sporerne i sække i et hymenium på bægerets inderside; se Nordeuropas Svampe.

– barkhul (*Stictis*) danner sporerne i sække i et gelatinøst hymenium i bægeret og ikke i sporepakker; se Nordeuropas Svampe.

Mikrotegninger: sporer.

- Nøgle til redesvampe**
1. Frugtlegete først kugleformet, siden stjerneformet, med en sporepakke (peridole), der afskydes aktivt og med stor kraft (op til 6 m bort); sporepakke ± kuglerund, sort. Sporer 6-10 x 5,5-6,5 µm; på nedbrudt ved, diverse førne (urtestængler etc.) og gammel lort, ofte dybt i urter og overses derfor meget let; almindelig
bombekaster (*Sphaerobolus stellatus* s.l.)¹
 Frugtlegete ikke stjerneformet opsprækkende; med en eller oftest flere sporepakker, der ikke afskydes aktivt; sporepakke op til 2,5 mm bred og ofte ± linseformet 2
 2. Med et låg, der henfalder, så det modne frugtlegete fremstår som en lille krukke med sporepakker i bunden 3
 Helt lukket; sporepakkerne ses, når den omgivende væg brydes eller henfalder 6
 3. Sporepakker ± creme (■); frugtlegete 5-8 mm høje. Yderside først lys og glat, siden brunhåret; sporer 6-10 x 3,5-5 µm; på træflis og andre vedrester; almindelig, men tilsyneladende sjælden i Vestjylland
krukkesvamp (*Crucibulum crucibuliforme*)
 Sporepakker ± grå (■); frugtlegete op til 15 mm høje
 [redesvamp (*Cyathus*)] 4
 4. Inderside ved modenhed stribet. Yderside ret mørkt brun og stridhåret; sporer 12-21 x 7-12 µm; på diverse vedrester og flis, oftest i skove; ret almindelig, dog sjælden vest for israndslinjen
stribet redesvamp (*Cyathus striatus*)
 Inderside glat 5
 5. Yderside glat til filtet; på planterester i åbent land (stubmarker, staudebede etc.), sjældent på lort; sporer 9-12 (-14) x 6,5-8,5 µm. Yderside lyst brungrå; med lyse peridoler; hist og her
klokke-redesvamp (*Cyathus olla*)
 Yderside stridhåret; på lort og møddinger, fx i sandede miljøer; sporer 23-33 x 17-30 µm. Yderside ret lyst brun; peridoler mørke; meget sjælden
gødnings-redesvamp (*Cyathus stercoreus*) 6
 6. Frugtlegete 5-10 mm brede; sporepakker 1-2 mm brede; frugtlegetets ydre væg (peridiet) med tykvæggede, tornede celler. Frugtlegete hvide til creme, med alderen eventuelt brunlige; sporepakker først hvide, siden orangebrune, linse- til skiveformede; sporer 5-9,5 x 4-6 µm; på løv- og nåletræ, inklusive træflis, ofte på våde, surbundede steder; ret sjælden
pudesvamp (*Nidularia deformis*)
 Frugtlegete op til 2 mm brede; sporepakker op til 0,7 mm, men ofte mindre; frugtlegetets ydre væg med tyndvæggede, glatte celler . . . [linsepude (*Mycocalia*)] . . . 7
 7. Sporepakker orangegule (■); væg ikke med et ydre, tæt mørkt lag. Frugtlegete 0,2-1,5 mm brede, hvidlige; oftest med adskillige, 300-400 µm brede, linseformede sporepakker; sporer 5,5-8,5 x 4,5-7 µm; på rådne strå, fx i lysesivs-tuer, på gammel lort etc.; ret sjælden eller snarere overset
liden linsepude (*Mycocalia denudata*)
 Sporepakker ± orangebrune (■); ikke eller med et fast og mørkt ydre lag i væggen 8
 8. Sporer 9-17 x 4,5-5,5 µm. Frugtlegete omkring 1 mm brede, hvidlige, med et enkeltlaget trådet yderlag; med en, 450-685 µm bred, mørkt orangebrun, hurtigt affladet-indsunken sporepakke; på strå af fx siv på våde steder; ej DK eller overset
Mycocalia sphagneti
 Sporer kortere 9
 9. Sporepakkens væg tolaget med et fast puslespilsagtigt mørkt ydre lag og et mere løst og lysere indre lag; sporer 5,5-7,5 x 4-5,5 µm; med en til flere sporepakker. Frugtlegete til 1 mm brede, hvidlige; sporepakker omkring 300 µm brede, mørkt orangebrune, linseformede, eller indsunkne på den ene side; på tørt liggende strå og ved, ofte nær havet; meget sjælden . . . **sand-linsepude** (*Mycocalia duriaana*)
 Sporepakkens væg enkeltlaget med ét mørkt tæt lag; sporer 4-6,5 x 3-4 µm; med én sporepakke. Frugtlegete op til 0,3 mm brede, hvidlige; sporepakke 150-230 µm bred, ± orangebrun, linseformet, indsunket ved udtørring; på diverse vådt liggende førne, inklusive siv, græs, ved og birkeblade; meget sjælden eller overset
enægget linsepude (*Mycocalia minutissima*)

1. *Sphaerobolus iowensis* er morfologisk identisk og er formodentlig lige så almindelig.